

Vstupem Lisabonské smlouvy v platnost dne 1. prosince 2009 získala Evropská unie právní subjektivitu a převzala pravomoci, které byly před uvedeným datem svěřeny Evropskému společenství. Právo Společenství je tedy nyní právem Unie zahrnujícím rovněž všechna ustanovení v minulosti přijatá na základě Smlouvy o Evropské unii ve znění platném před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost. V následující prezentaci bude výraz právo Společenství používán pouze v případě odkazu na judikaturu Soudního dvora vydanou před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost.

Vedle Evropské unie nadále existuje Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom). Jelikož jsou pravomoci Soudního dvora týkající se Euratomu v zásadě stejné jako pravomoci vykonávané v rámci Evropské unie - a za účelem zpřehlednění následující prezentace - bude každý odkaz na právo Unie zahrnovat rovněž právo Euratom.

Složení

Soudní dvůr se skládá z 27 soudců a 8 generálních advokátů. Soudci a generální advokáti jsou určeni společnou dohodou vlád členských států po konzultaci výboru pověřeného vydáním stanoviska k vhodnosti navržených kandidátů k výkonu dotčených funkcí. Jejich funkční období je šestileté s možností opakovaného jmenování. Jsou vybíráni z osob, které poskytují veškeré záruky nezávislosti a které splňují požadavky nezbytné k výkonu nejvyšších soudních funkcí ve svých zemích nebo jsou obecně uznávanými znalci práva.

Soudci Soudního dvora volí ze svého středu předsedu Soudního dvora na dobu tří let, s možností opakovaného zvolení. Předseda řídí činnost Soudního dvora a předsedá zasedáním a poradám největších soudních kolegií.

Generální advokáti jsou Soudnímu dvoru nápomocní. Jsou pověřeni zcela nestranným a nezávislým přednesením právního názoru zvaného „stanovisko“ k věcem, které jsou jim předloženy.

Vedoucí soudní kanceláře je generálním sekretářem orgánu, jehož správu řídí z úřední moci předsedy Soudního dvora.

Soudní dvůr může zasedat v plénu, ve velkém senátu (třináct soudců) nebo v senátech složených z pěti či tří soudců.

Plénu jsou předkládány věci ve zvláštních případech stanovených statutem Soudního dvora (zejména má-li Soudní dvůr odvolat z funkce veřejného ochránce práv nebo rozhodnout o odvolání evropského komisaře, který nesplnil povinnosti, které jsou mu uloženy) a má-li se za to, že věc má mimořádnou důležitost.

Soudní dvůr zasedá ve velkém senátu na návrh členského státu nebo orgánu, který je účastníkem řízení, jakož i ve zvláště složitých či důležitých věcech.

Ostatní věci jsou projednávány v senátech složených z pěti nebo tří soudců. Předsedové senátů složených z pěti soudců jsou voleni na dobu tří let a předsedové senátů složených ze tří soudců na dobu jednoho roku.

Pravomoci

Soudnímu dvoru byly k řádnému plnění jeho úkolů poskytnuty jasně definované pravomoci, které vykonává v rámci řízení o předběžné otázce a v rámci řízení o různých druzích žalob.

Jednotlivé druhy řízení

- **Řízení o předběžné otázce**

Soudní dvůr spolupracuje se všemi soudy členských států, které jsou v oblasti práva Unie soudy obecnými. K tomu, aby bylo zajištěno účinné a stejnorodé uplatňování právních předpisů Unie a aby bylo zabráněno rozdílnému výkladu, vnitrostátní soudci mohou, a někdy jsou povinni, obrátit se na Soudní dvůr, aby ho požádali o upřesnění výkladu práva Unie, aby jim například umožnil přezkoumat soulad jejich vnitrostátních právních předpisů s tímto právem. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se může rovněž týkat přezkumu platnosti aktu práva Unie.

Soudní dvůr neodpovídá pouhým posudkem, ale rozsudkem nebo odůvodněným usnesením. Vnitrostátní soud, kterému je rozsudek určen, je vázán daným výkladem při rozhodování o sporu, který projednává. Rozsudek Soudního dvora váže stejným způsobem ostatní vnitrostátní soudy, které by projednávaly tutéž otázku.

Právě v rámci řízení o předběžné otázce rovněž může kterýkoli občan Unie nechat upřesnit pravidla Unie, která se ho týkají. Přestože totiž toto řízení může zahájit pouze vnitrostátní soud, všichni účastníci řízení před tímto soudem, členské státy a orgány Unie, se mohou řízení zahájeného před Soudním dvorem účastnit. Na základě předběžných otázek položených někdy i vnitrostátními soudy prvního stupně, byly takto vyjádřeny některé významné zásady práva Unie.

- **Žaloba pro nesplnění povinnosti**

Umožňuje Soudnímu dvoru kontrolovat, zda členské státy dodržují povinnosti, které jsou jim uloženy na základě práva Unie. Před tím, nežli je věc předložena Soudnímu dvoru, Komise zahájí předběžné řízení, jehož účelem je dát dotyčným členským státům příležitost odpovědět na výtky, které jsou mu určeny. Pokud toto řízení nepřivede členský stát ke splnění dotyčné povinnosti, může být podána žaloba pro porušení práva Unie k Soudnímu dvoru.

Tato žaloba může být podána buď Komisi - v praxi je toto nejčastější případ - nebo některým členským státem. Pokud Soudní dvůr shledá, že došlo k porušení, členský stát je povinen v takovém porušení neprodleně ustát. Jestliže Soudní dvůr po novém předložení věci Komisi konstatuje, že dotyčný členský stát nevyhověl jeho rozsudku, může mu uložit zaplacení paušální částky nebo penále. Nicméně v případě, že Komisi nejsou oznámena opatření provádějící směrnici, může Soudní dvůr na návrh Komise uložit dotyčným členským státům peněžitou sankci již ve stadiu prvního rozsudku konstatujícího nesplnění povinnosti.

- **Žaloba na neplatnost**

Žalobou na neplatnost se žalobce domáhá zrušení aktu orgánu, instituce nebo jiného subjektu Unie (zejména nařízení, směrnice, rozhodnutí). Soudnímu dvoru jsou vyhrazeny žaloby podané členským státem proti Evropskému parlamentu nebo Radě (s výjimkou aktů Rady

týkajících se státních podpor, dumpingu a prováděcích pravomocí) nebo podané některým orgánem Unie proti jinému orgánu. Tribunál je příslušný rozhodovat v prvním stupni o všech ostatních žalobách tohoto druhu a zejména o žalobách podaných jednotlivci.

- **Žaloba na nečinnost**

Tato žaloba umožňuje přezkoumávat legalitu nečinnosti orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie. Může být však podána teprve poté, co byl dotčený orgán vyzván, aby jednal. Jestliže je protiprávnost opomenutí shledána, je dotčený orgán povinen ustat v nečinnosti vhodnými opatřeními. Příslušnost k rozhodování o žalobě na nečinnost se dělí mezi Soudní dvůr a Tribunál podle stejných kritérií jako v případě žaloby na neplatnost.

- **Kasační opravný prostředek**

Soudnímu dvoru může být předložen kasační opravný prostředek proti rozsudkům a usnesením Tribunálu omezený na právní otázky. Je-li kasační opravný prostředek přípustný a opodstatněný, zruší Soudní dvůr rozhodnutí Tribunálu. Soudní dvůr může sám vydat rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje. V opačném případě je povinen vrátit věc zpět Tribunálu, který je vázán rozhodnutím vydaným Soudním dvorem v rámci kasačního opravného prostředku.

- **Přezkum**

Rozhodnutí Tribunálu o žalobách podaných proti rozhodnutím Soudu pro veřejnou službu Evropské unie mohou být v mimořádných případech předmětem přezkumu Soudního dvora za podmínek stanovených v Protokolu o statutu Soudního dvora Evropské unie.

Řízení

Řízení zahrnuje bez ohledu na povahu věci část písemnou a obecně i část ústní, která je veřejná. Je však nutné rozlišovat mezi jednak řízením o předběžné otázce, a jednak řízením o ostatních žalobách, zvaných žaloby přímé.

Zahájení řízení před Soudním dvorem a písemná část řízení

- **Řízení o předběžných otázkách**

Vnitrostátní soud předkládá Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení práva Unie obvykle formou soudního rozhodnutí v souladu s vnitrostátními procesními předpisy. Jakmile je žádost přeložena překladatelským útvarem Soudního dvora do všech jazyků Unie, oznámí ji soudní kancelář účastníkům v původním řízení, ale také všem členským státům a orgánům Unie. Zveřejní v Úředním věstníku sdělení, ve kterém uvede zejména účastníky řízení a obsah otázek. Účastníci řízení, členské státy a orgány mají dva měsíce na to, aby předložili Soudnímu dvoru svá písemná vyjádření.

- **Přímé žaloby**

K zahájení řízení před Soudním dvorem dochází na základě žaloby zaslané kanceláří Soudního dvora. Vedoucí soudní kanceláře zveřejní sdělení o žalobě v Úředním věstníku Evropské unie s upřesněním žalobních důvodů a návrhových žádání žalobce. Zároveň je žaloba doručena druhému účastníku řízení, který má jeden měsíc k podání žalobní odpovědi. Žalobce má právo na repliku, žalovaný na dupliku, v obou případech ve lhůtě jednoho měsíce. Lhůty k podání těchto dokumentů musí být dodrženy, neprodlouží-li je předseda. U obou druhů žalob určí předseda soudce zpravodaje a první generální advokát generálního advokáta, kteří jsou pověřeni sledovat průběh věci.

Přípravná opatření a zpráva k jednání

U všech druhů řízení jsou účastníci řízení po skončení písemné části řízení vyzváni vyjádřit se ve lhůtě jednoho měsíce, zda a proč žádají konání jednání. Soudní dvůr na základě zprávy soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodne, zda věc vyžaduje provedení dokazování, jakému kolegiu je vhodné věc přidělit, a zda je namístě, aby se konalo jednání, jehož datum stanoví předseda. Soudce zpravodaj ve zprávě k jednání shrne tvrzené skutečnosti a tvrzení účastníků řízení a podle okolností tvrzení vedlejších účastníků. Tato zpráva je zveřejněna v jednacím jazyce při jednání.

Veřejné zasedání a stanovisko generálního advokáta

Řeči jsou přednášeny na veřejném zasedání před kolegiem a generálním advokátem. Soudci a generální advokát mohou klást účastníkům řízení otázky, které se jim jeví vhodné. O několik týdnů později a opět na veřejném zasedání přednese před Soudním dvorem generální advokát své stanovisko. Rozebírá dopodrobna zejména právní stránky sporu a zcela nezávisle navrhuje Soudnímu dvoru, jak by měl být vznesený problém vyřešen. Tímto je ústní část řízení skončena. Má-li Soudní dvůr za to, že věc neobsahuje žádnou novou právní otázku, může po vyslechnutí generálního advokáta rozhodnout, že věc bude projednána bez stanoviska.

Rozsudky

Porada soudců se koná na základě návrhu rozsudku vypracovaného soudcem zpravodajem. Každý soudce dotyčného kolegia může navrhnout změny. Rozhodnutí Soudního dvora jsou přijímána většinou a menšinová stanoviska nejsou vyjadřována. Rozsudky jsou podepisovány všemi soudci, kteří se účastnili porady a jejich výrok je vyhlášen na veřejném zasedání. Rozsudky a stanoviska generálních advokátů jsou k dispozici na internetové stránce CURIA již v den svého vyhlášení nebo přednesení. Následně jsou ve většině případů zveřejňovány ve Sbírce rozhodnutí Soudního dvora a Tribunálu.

Zvláštní řízení

- **Zjednodušené řízení**

Je-li předběžná otázka shodná s otázkou, o které již Soudní dvůr rozhodl, nebo nelze-li o odpovědi na tuto otázku rozumně pochybovat nebo může-li být odpověď na tuto otázku jasně vyvozena z judikatury, může Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta rozhodnout

usnesením s odůvodněním, kterým odkazuje zejména na předchozí rozsudek o této otázce nebo na příslušnou judikaturu.

- **Zrychlené řízení**

Zrychlené řízení umožňuje Soudnímu dvoru rozhodnout rychle ve věcech velké naléhavosti tím, že co možná nejvíce zkracuje lhůty a dává těmto věcem absolutní přednost. Na žádost jednoho z účastníků řízení přísluší předsedovi Soudního dvora rozhodnout, na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta a ostatních účastníků, zda zvláštní naléhavost odůvodňuje použití zrychleného řízení. Zrychlené řízení je rovněž upraveno v případě řízení o předběžné otázce. V tomto případě je žádost podána vnitrostátním soudem, který se obrací na Soudní dvůr a který ve své žádosti musí uvést okolnosti zakládající mimořádnou naléhavost rozhodnutí o položené předběžné otázce.

- **Naléhavé řízení o předběžné otázce (PPU)**

Toto řízení umožňuje Soudnímu dvoru ve značně zkrácené lhůtě projednat nejcitlivější otázky týkající se prostoru svobody, bezpečnosti a práva (policejní a justiční spolupráce v občanských a trestních věcech, oblast víz, azylu, přistěhovalectví a jiné politiky spojené s volným pohybem osob). Věci projednávané v rámci PPU jsou svěřeny senátu sestávajícímu ze zvláště určených pěti soudců a písemná část řízení v praxi probíhá převážně v elektronické podobě a je mimořádně omezená, jak časově, tak pokud jde o počet stran, které mohou podat písemná vyjádření, přičemž většina stran se účastní ústní části řízení, která je povinná.

- **Řízení o předběžných opatřeních**

Předběžné opatření směřuje k získání odkladu provádění aktu orgánu, který je současně předmětem žaloby nebo k získání jakéhokoli jiného předběžného opatření nezbytného k zabránění závažné a nenapravitelné škodě k újmě účastníka řízení.

Náklady řízení

Řízení před Soudním dvorem nepodléhá poplatkům. Soudní dvůr však nenahrazuje náklady vynaložené na advokáta oprávněného působit jako právní zástupce před soudem členského státu, kterým musejí být účastníci řízení zastoupeni. Není-li některý účastník řízení schopen zcela nebo zčásti uhradit náklady řízení, může požádat o poskytnutí bezplatné právní pomoci. K žádosti musí být přiloženy veškeré nezbytné doklady prokazující žadatelovu potřebnost.

Jazykový režim

V řízení o přímé žalobě bude jazyk, v němž je sepsána žaloba (jímž může být jeden z 23 úředních jazyků Evropské unie), jednacím jazykem ve věci, tedy jazykem, ve kterém bude řízení probíhat. V řízení o předběžné otázce je jednacím jazykem jazyk vnitrostátního soudu, který se na Soudní dvůr obrací. Jednání konající se během ústní části řízení jsou simultánně tlumočena podle potřeby do jednotlivých úředních jazyků Evropské unie. Porady soudců probíhají bez tlumočnicka ve společném jazyce, kterým je tradičně francouzština.

Schéma řízení

Řízení před soudním dvorem		
<i>Přímé žaloby a kasační opravné prostředky</i>		<i>Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce</i>
Písemná část řízení		
Žaloba Doručení žaloby kanceláří žalovanému Sdělení o žalobě v Úředním věstníku EU (řada C) [Předběžná opatření] [Vedlejší účastenství] Žalobní odpověď/Vyjádření k opravnému prostředku [Námitka nepřipustnosti] [Replika a duplika]	[Žádost o právní pomoc] Určení soudce zpravodaje a generálního advokáta	Předkládací rozhodnutí vnitrostátního soudu Překlad do ostatních jazyků Evropské unie Sdělení o předběžných otázkách v Úředním věstníku EU (řada C) Oznámení dotčeným účastníkům řízení, členským státům, orgánům Unie, státům EHP a Kontrolnímu úřadu ESVO Písemná vyjádření účastníků řízení, států a orgánů
Soudce zpravodaj připraví předběžnou zprávu Všeobecná schůze soudců a generálních advokátů Přidělení věci kolegiu [Provádění dokazování]		
Ústní část		
[Jednání; zpráva k jednání] [Stanovisko generálního advokáta] Porada soudců Rozsudek		

Fakultativní části řízení jsou uvedeny v závorkách.
Tučným písmem jsou vyznačeny veřejné dokumenty.
 (*) Jednací jazyk

Soudní dvůr v právním řádu Evropské unie

Za účelem vybudování Evropy uzavřely státy (kterých je v současné době 27) smlouvy o založení Evropských společenství a poté Evropské unie, vybavených orgány, které přijímají právní normy v určených oblastech.

Soudní dvůr Evropské unie je soudním orgánem Unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom). Skládá se ze tří soudů: Soudního dvora, Tribunálu a Soudu pro veřejnou službu, jejichž prvotním posláním je přezkum legality aktů Unie a zajištění jednotného výkladu a provádění práva Unie.

Soudní dvůr ve své judikatuře stanovil povinnost pro vnitrostátní správu a soudy provádět v

plném rozsahu právo Unie uvnitř sféry jejich pravomoci a chránit práva přiznaná občanům tímto právem (přímé použití práva Unie), přičemž se nepoužije žádný předpis vnitrostátního práva, který, ať již byl přijat před normou Unie, nebo po ní, je s ní v rozporu (přednost práva Unie před vnitrostátním právem).

Soudní dvůr rovněž uznal zásadu odpovědnosti členských států za porušení práva Unie, která jednak představuje okolnost, jež rozhodujícím způsobem posiluje ochranu práv přiznaných normami Unie jednotlivcům, a jednak je faktorem, který může přispět k důslednějšímu uplatňování těchto norem členskými státy. Z porušení, jichž se členské státy dopustily, tak mohou vyplynout povinnosti k náhradě škody, jež se mohou v některých případech závažně odrazit v jejich veřejných financích. Kromě toho může být jakékoli nesplnění povinnosti členským státem, vyplývající z práva Unie, předloženo Soudnímu dvoru a v případě nevykonání rozsudku konstatujícího takové nesplnění povinnosti mu může být uloženo zaplacení paušální částky nebo penále. Nicméně v případě, že Komise nejsou oznámena opatření provádějící směrnici, může Soudní dvůr na návrh Komise uložit členskému státu peněžitou sankci již ve stadiu prvního rozsudku konstatujícího nesplnění povinnosti.

Soudní dvůr rovněž spolupracuje s vnitrostátními soudy, které jsou v oblasti práva Unie soudy obecnými. Jakýkoli vnitrostátní soud, který má rozhodnout spor týkající se práva Unie, může a někdy musí předložit Soudnímu dvoru předběžné otázky. To pak Soudní dvůr přivede k tomu, aby poskytl svůj výklad pravidla práva Unie nebo provedl přezkum jeho legality. Vývoj jeho judikatury dokládá příspěvek Soudního dvora k vytvoření právního prostoru, který se občanů týká tím, že chrání práva, která jim přiznávají předpisy Unie v různých aspektech jejich každodenního života.

Základní zásady zavedené judikaturou

Ve své judikatuře (iniciované rozsudkem Van Gend & Loos v roce 1963) zavedl Soudní dvůr zásadu přímého účinku práva Společenství v členských státech, která občanům Unie nyní umožňuje se dovolávat před jejich vnitrostátními soudy přímo pravidel práva Unie.

Dopravce Van Gend & Loos, dovozce zboží z Německa do Nizozemska, měl zaplatit clo, u něž se domníval, že je v rozporu s pravidlem Smlouvy o EHS zakazujícím členským státům zvyšovat cla v jejich vzájemných obchodních vztazích. Žaloba nastolovala otázku střetu mezi vnitrostátními předpisy a pravidly Smlouvy o EHS. Soudní dvůr, jemuž byla otázka předložena nizozemským soudem, ji rozhodl tak, že potvrdil doktrínu přímého účinku, a poskytl tak dopravci přímou záruku jeho práv vzešlých z práva Společenství před vnitrostátním soudem.

V roce 1964 zavedl rozsudek Costa přednost práva Společenství před vnitrostátními právními předpisy. V této věci se italský soud dotazoval Soudního dvora, zda italský zákon o zestátnění odvětví výroby a distribuce elektřiny je slučitelný s řadou pravidel Smlouvy o EHS. Soudní dvůr zavedl doktrínu přednosti práva Společenství, kterou opřel o specifčnost právního řádu Společenství, jenž má být jednotně prováděn ve všech členských státech.

V roce 1991 Soudní dvůr v rozsudku Francovich a další rozvinul další základní koncept, a sice odpovědnost členského státu vůči jednotlivcům za škody, které jim byly způsobeny porušením práva Společenství tímto státem. Občané Unie tak mají od roku 1991 k dispozici žalobu na náhradu škody proti státu, který porušil právní pravidlo Společenství.

Dva italské občany, jimž jejich zaměstnavatelé nacházející se v úpadku dlužili odměny, podali žaloby, v nichž se dovolávali nečinnosti italského státu, který neprovedl předpisy Společenství na ochranu zaměstnanců v pracovním poměru v případě úpadku jejich zaměstnavatele. Soudní dvůr, jemuž byla věc předložena italským soudem, uvedl, že cílem dotčené směrnice bylo přiznat jednotlivcům práva, jichž byli zbaveni z důvodu nečinnosti státu, který směrnici neprovedl, a uvolnil tak cestu k žalobě na náhradu škody proti samotnému státu.

Soudní dvůr v životě evropského občana

Většina z tisíců rozsudků vydaných Soudním dvorem, zejména rozsudky vydané na základě rozhodnutí o předběžné otázce, měla zjevně významné důsledky pro každodenní život občanů Unie. Některé z nich, týkající se nejvýznamnějších oblastí práva Unie, jsou příkladem uvedeny dále.

- **Volný pohyb zboží**

Od vydání rozsudku Cassis de Dijon v roce 1979 ohledně zásady volného pohybu zboží mohou obchodníci dovážet do své země jakýkoli výrobek pocházející z jiné země Unie - za podmínky, že tam byl legálně vyroben a uveden na trh a jeho dovozu do země spotřeby nebrání žádný naléhavý důvod vycházející například z ochrany zdraví nebo životního prostředí.

- **Volný pohyb osob**

Řada rozsudků byla vydána v oblasti volného pohybu osob.

V rozsudku Kraus (1993) Soudní dvůr potvrdil, že situace příslušníka Společenství, který je držitelem univerzitního diplomu získaného na základě postgraduálního studia v jiném členském státě, který usnadňuje přístup k povolání nebo k výkonu hospodářské činnosti, se řídí právem Společenství, i pokud jde o vztahy mezi touto osobou a jejím členským státem původu. Členský stát tak sice může podřídit používání tohoto titulu na svém území správním povolení, jediným účelem povolovacího postupu však může být ověření, zda tento titul byl vydán v souladu s právem.

Jedním z nejznámějších rozsudků vydaných v této oblasti je rozsudek Bosman (1995), v němž Soudní dvůr na žádost belgického soudu rozhodl o slučitelnosti pravidel fotbalových federací s volným pohybem pracovníků. Uvedl, že sport provozovaný na profesionální úrovni je hospodářskou činností, jejíž výkon nemůže být narušen pravidly upravujícími přestupy hráčů nebo omezujícími počet hráčů, kteří jsou státními příslušníky jiných členských států. Posledně uvedená úvaha pak byla v následujících rozsudcích rozšířena na situaci profesionálních sportovců, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí, které uzavřely smlouvu o přidružení s Evropskými společenstvími (rozsudek Deutscher Handballbund, 2003) nebo s nimi zřídily partnerství (rozsudek Simutenkov, 2005).

- **Volný pohyb služeb**

Rozsudek z roku 1989 ohledně volného pohybu služeb se týkal britského turistu, jenž byl napaden a vážně zraněn v pařížském metru. Soudní dvůr, jemuž byla věc předložena francouzským soudem, rozhodl, že jako turista byl příjemcem služeb mimo svou zemi a vztahovala se na něj zásada nediskriminace na základě státní příslušnosti stanovená právem

Společenství. Měl tudíž právo na stejné odškodnění, jakého se mohl domáhat francouzský státní příslušník (rozsudek Cowan).

Soudní dvůr, na nějž se obrátily lucemburské soudy, prohlásil, že vnitrostátní právní předpisy, které vedou k tomu, že pojištěnému je zamítnuta úhrada výdajů na ošetření u zubního lékaře z důvodu, že k němu došlo v jiném členském státě, představují neodůvodněné narušení volného pohybu služeb (rozsudek Kohll, 1998) a že zamítnutí úhrady výdajů spojených s koupí brýlí v zahraničí je považováno za neodůvodněné narušení volného pohybu zboží (rozsudek Decker, 1998).

• **Rovné zacházení a sociální práva**

Letuška podala žalobu proti svému zaměstnavateli z důvodu diskriminace při vyplácení odměny, kterou pobírala, ve srovnání se svými kolegy mužského pohlaví, kteří vykonávali stejnou práci. Soudní dvůr, jemuž byla věc předložena belgickým soudem, v roce 1976 rozhodl, že pravidlo Smlouvy stanovící zásadu rovného odměňování žen a mužů za stejnou práci má přímý účinek (rozsudek Defrenne).

Soudní dvůr přispěl výkladem pravidel Společenství týkajících se rovného zacházení pro muže a ženy k ochraně žen před propuštěním souvisejícím s mateřstvím. Jedna žena byla propuštěna z důvodu, že nemohla pracovat s ohledem na obtíže související s jejím těhotenstvím. Soudní dvůr v roce 1998 prohlásil, že toto propuštění je v rozporu s právem Společenství. Propuštění ženy v průběhu jejího těhotenství z důvodu nepřítomnosti způsobené nemocí spojenou se samotným těhotenstvím je zakázanou diskriminací na základě pohlaví (rozsudek Brown).

K zaručení ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků je nezbytné, aby tito pracovníci měli placenou dovolenou na zotavenou. V roce 1999 napadla odborová organizace BECTU britskou právní úpravu, která toto právo odpírala pracovníkům s pracovními smlouvami uzavřenými na krátkou dobu z důvodu, že není v souladu se směrnicí Společenství týkající se úpravy pracovní doby. Soudní dvůr dospěl k závěru (rozsudek BECTU, 2001), že právo na placenou dovolenou na zotavenou je sociální právo přiznané přímo všem pracovníkům právem Společenství a žádný pracovník ho nemůže být zbaven.

• **Základní práva**

Soudní dvůr rozhodnutím, že dodržování základních práv je nedílnou součástí obecných zásad práva, jejichž dodržování zajišťuje, významně přispěl ke zvýšení standardů ochrany těchto práv. Soudní dvůr v tomto ohledu vychází z ústavních tradic společných členským státům a z mezinárodně právních instrumentů na ochranu lidských práv, zejména Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, na jejichž tvorbě členské státy spolupracovaly nebo k nimž přistoupily. Od vstupu Lisabonské smlouvy v platnost může Soudní dvůr uplatňovat a vykládat Listinu základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000, které Lisabonská smlouva přiznává stejnou právní sílu jako Smlouvám.

Po řadě teroristických útoků proti policistům bylo u policejních sil v Severním Irsku zavedeno nošení zbraní. Z důvodů veřejné bezpečnosti však nošení zbraní (na základě potvrzení vydaného příslušným ministerstvem, jež nebylo možné napadnout před soudními orgány) nebylo povoleno ženám vykonávajícím službu u policie. V důsledku toho nebyla ženám u severoirské policie dále nabízena smlouva na plný úvazek. Soudní dvůr, jemuž byla věc předložena soudem Spojeného království, rozhodl, že vyloučení jakéhokoli soudního přezkumu ohledně potvrzení vnitrostátního orgánu je v rozporu se zásadou účinné soudní ochrany přiznané každé osobě, která se cítí být poškozena diskriminací na základě pohlaví (rozsudek Johnston, 1986).

- **Občanství Evropské unie**

Pokud jde o občanství Evropské unie, které je podle Smlouvy o fungování Evropské unie přiznáno každé osobě, která má státní příslušnost členského státu, Soudní dvůr potvrdil, že toto občanství zahrnuje právo pobývat na území jiného členského státu. Nezletilý státní příslušník členského státu, který je zdravotně pojištěn a má dostatečné finanční prostředky, požívá rovněž takového práva pobytu. Soudní dvůr zdůraznil, že právo Společenství nevyžaduje, aby sama nezletilá osoba měla dostatečné finanční prostředky, a že zamítnutí udělení práva pobytu ve stejné době jeho matce, státní příslušnici třetí země, by právo pobytu dítěte zbavilo veškerého užitečného účinku (rozsudek Zhu a Chen, 2004).

V témže rozsudku Soudní dvůr upřesnil, že i v případě, že cílem nabytí státní příslušnosti členského státu je získání práva pobytu podle práva Společenství státního příslušníka třetího státu, nemůže členský stát omezit účinky udělení státní příslušnosti jiného členského státu.

